

Dosarul nr. 3ra-69/22
2-21020426-01-3ra-25012022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani Central (jud. O. Melniciuc)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Minciuna, V. Clima, E. Palanciuc)

Î N C H E I E R E

20 aprilie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Nina Vascan
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de către Gheorghe Iovu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

împotriva deciziei din 13 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 5 februarie 2021, Gheorghe Iovu a depus cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că în anul 1995 a început activitatea în funcția de magistrat, fiind numit prin decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 23 din 20 iulie 1995 în funcția de judecător la Judecătoria raionului Hîncești, pe un termen de 5 ani, iar prin decretul nr. 1528-11 din 19 iunie 2000, a fost numit în funcția de judecător până la atingerea plafonului de vârstă. Ulterior, prin decretul nr. 1868-11 din 24 ianuarie 2001, a fost numit prin transfer în funcția de judecător la Tribunalul municipiului Chișinău. Iar, la 30 iunie 2003, prin decretul nr. 1332-III a fost reconfirmat în funcția de judecător la Curtea de Apel Chișinău, după care prin decretul nr. 1201 din 8 iulie 2019, fiind eliberat din funcția de judecător la Curtea de Apel Chișinău la 19 august 2019, în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.

Reclamantul a menționat că, dreptul social – acordarea pensiei pentru vechime în muncă, l-a dobândit licit încă la 19 august 2004, dar l-a valorificat începând cu 1 februarie 2008.

Prin urmare, reclamantul a opinat că, începând cu 1 ianuarie 2014, pensia i-a fost recalculată în mod eronat, într-o valoare mai mică decât urma a fi făcută și astfel, nu este de acord cu răspunsul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale a sectorului Buiucani municipiului Chișinău nr. 7125 din 10 noiembrie 2020 și răspunsul Casei Naționale de

Asigurări Sociale nr. I-2804/20 din 31 decembrie 2020. Or, potrivit art. 35 alin. (2) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, pensia neplătită la timp din vina organului de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia se achită fără nici un fel de limite în termen.

A comunicat că, dreptul social intangibil a fost dobândit licit odată cu acordarea pensiei pentru vechime în muncă și a fost supus ulterior recalculării în sensul majorării. Dreptul constituit în baza unor legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare, iar legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui. Deoarece, în cazul în care quantumul unui drept salarial sau unei pensii stabilite este redus sau anulat, această măsură poate constitui o ingerință în exercitarea dreptului de proprietate, care trebuie să fie justificată (a se vedea *mutatis mutandis* Rasmussen v. Polonia, hotărârea din 28 aprilie 2009, § 71). Or, o condiție esențială pentru ca ingerința să fie considerată drept compatibilă cu art. 1 din Protocolul nr. 1 CEDO, este faptul că aceasta trebuie să fie prevăzută de lege și să servească unui interes public legitim. Totodată, trebuie să existe un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit prin orice măsură de natură a priva o persoană de proprietatea sa (a se vedea *mutatis mutandis* James și alții v. Regatul Unit, hotărârea din 21 februarie 1986). Echilibrul cerut nu va fi realizat în cazul în care persoanei în cauză îi revine suportarea unei sarcini individuale excesive (a se vedea *mutatis mutandis* Maggio și alții v. Italia, precitat supra, § 57). Potrivit hotărârii Curții Constituționale nr. 27 din 20 noiembrie 2011, un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 din Constituție și respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are valoare economică.

A mai relatat că în temeiul art. III din Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014, judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător vor primi pensie în mărimea stabilită până la intrarea în vigoare a legii. Astfel, odată cu intrarea în vigoare a Legii date, judecătorii care și-au stabilit pensia până la 16 mai 2014 primesc pensii în mărimea stabilită și se vor recalcula aceste pensii, ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu, doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.

A notat reclamantul că, astfel începând cu data de 1 ianuarie 2014, salariile judecătorilor au fost majorate și pensia lunară a titularului urma să fie recalculată din quantumul salariului judecătorului, calculat conform prevederilor art. 4, 5 din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013, în concordanță cu constatările făcute în hotărârea Curții Constituționale nr. 27 din 20 noiembrie 2011. Or, conform prevederilor art. 4 al Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor, salariul de funcție al judecătorului se stabilește în funcție de nivelul instanței judecătorești la care acesta își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă în funcția de judecător. Salariul de funcție al judecătorului din cadrul curții de apel se stabilește în quantum de 4,3 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de peste 15 ani.

Reclamantul a specificat că, decizia nr. 95/2014/24799 din 23 mai 2014, nu i-a fost comunicată și nici notificată de către entitatea statală, iar cunoștință cu aceasta a luat în luna august 2020. Iar, prin urmare, termenul de 1 an prevăzut de art. 165 din Codul administrativ, nu este prescris.

La acest capitol, a mai relatat că luând cunoștință cu dosarul de pensionare nr. 14007, a constatat că, în privința sa nu a fost efectuată o recalculare corectă a pensiei pe perioada 2014-2019, ținând cont de salariul lunar al judecătorului în exercițiu, noul quantum al pensiei stabilit prin decizia nr. 95/2014/24799 din 23 mai 2014, fiind calculat în baza art. 4 alin. (3) lit. a), b) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013, adică nu s-a făcut un calcul în conformitate cu prevederile art. III din Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014, cu toate că contribuțiile în fondul de pensii pe perioada 1 ianuarie 2014-19 august 2019 lunar s-au calculat din salariul de funcție achitat și anume: 14 534 de lei (1 aprilie 2014- 31 martie 2015), 16 146 de lei (1 aprilie 2015- 31 martie 2016), 19 827 de lei (1 aprilie 2016- 31 martie 2017), 21 861 de lei (1 aprilie 2017-31 martie 2018), 24 498 de lei (1 aprilie 2018- 1 decembrie 2018), 26 000 de lei (1 decembrie 2018-19 august 2019).

În opinia reclamantului, Casa teritorială de Asigurări Sociale și ulterior Casa Națională de Asigurări Sociale, urmau să îndeplinească benevol obligația impusă prin lege și să recalculeze pensia sa, începând cu 1 ianuarie 2014, având în vedere caracterul retroactiv, dispus prin Legea nr. 37 din 7 martie 2013, cât și art. 33 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, în redacția modificărilor făcute prin Legea nr. 290 din 16 decembrie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, pct. II, care statuează că, judecătorul are dreptul la pensie în condițiile Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998, potrivit căreia reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă. Or, tratarea în alt mod a prevederilor legale în baza cărora judecătorii aflați în funcție au dreptul de a primi pensia în raport cu salariul lunar al judecătorului în exercițiu, contravine Constituției, precum și Protocolului nr. 1 la CEDO, iar diminuarea quantumului pensiei calculate și restricțiile la plata pensiilor stabilite judecătorilor în modul prevăzut de lege, contravin principiilor fundamentale despre independența organelor judiciare, consfințite în Rezoluțiile Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, precum și în Carta Europeană, cu privire la statutul judecătorului.

Reclamantul Gheorghe Iovu a solicitat anularea deciziei nr. I-2804/20 din 31 decembrie 2020 a Casei Naționale de Asigurări Sociale și nr. 95/2014/24799 din 23 mai 2014 a Casei teritoriale de Asigurări Sociale a sectorului Ciocana municipiul Chișinău, cu obligarea recalculării și achitării pensiei în quantum de 80% în dependență de majorarea generală a salariului judecătorului din cadrul Curții de Apel, începând cu data de 1 ianuarie 2014, și pe viitor, ținându-se cont ulterior de modificările posterioare ale legislației în cazul majorării generale a salariului de funcție a judecătorului din cadrul Curții de Apel.

Prin hotărârea din 20 mai 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost admisă acțiunea depusă de către Gheorghe Iovu. S-a recunoscut ca fiind ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale, expus în răspunsul nr. I-2804/20 din 31 decembrie 2020, în admiterea cererii cu privire la recalcularea pensiei judecătorului în demisie Gheorghe Iovu. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale, privind anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 95/2014/24799 din 23 mai 2014, cu recalcularea și achitarea judecătorului în demisie Gheorghe Iovu, a pensiei în quantum de 80 % în dependență de majorarea generală a salariului judecătorului din cadrul Curții de Apel, începând cu 1 ianuarie 2014 și pe viitor, ținându-se ulterior cont de modificările posterioare ale legislației în cazul majorării generale a salariului de funcție a judecătorului din cadrul Curții de Apel cu emiterea unui act administrativ favorabil în acest sens.

La 18 iunie 2021, cu respectarea dispozițiilor art. 232 din Codul administrativ, Casa Națională de Asigurări Sociale, a depus apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând casarea acesteia cu emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 13 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 20 mai 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Întru consolidarea soluției, instanțele ierarhic inferioare au reținut că în privința reclamantului Gheorghe Iovu, urmează a fi aplicate în continuare dispozițiile art. 32 din Legea cu privire la statutul judecătorului, în redacția de până la 16 mai 2014, dispoziții care au instituit dreptul la recalcularea pensiei în dependență de majorarea salariului judecătorului în exercițiu și au efect ultra activ. Or, atât la examinarea cererii depuse de către Gheorghe Iovu, la 16 octombrie 2020, cât și la examinarea cererii prealabile depuse la 16 decembrie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale, nu a determinat corect raportul juridic în cauză, și a interpretat eronat prevederile legale, circumstanțe, care în esență, au și generat aplicarea incorectă a prevederilor care reglementează raporturile juridice legate de stabilirea și recalcularea pensiei ținându-se cont de majorarea generală a salariului judecătorului în exercițiu, iar în așa fel, fiindu-i încălcat dreptul de proprietate (pensie) al lui Gheorghe Iovu, dobândit anterior legal, prin aplicarea obligatorie pentru judecători a principiului recalculării pensiei la majorarea ordinară a salariului lunar al judecătorului în funcție.

Instanțele de judecată au conchis că, nu poate fi reținut la caz argumentul Casei Naționale de Asigurări Sociale, precum că, temei în vederea admiterii pretențiilor formulate de către Gheorghe Iovu, privind recalcularea pensiei după data de 16 mai 2014, nu există, odată ce au fost abrogate prevederile art. 32 din Legea nr. 544/1995, care admiteau recalcularea pensiei judecătorului ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu sau modificării/creșterii salariului odată cu numirea acestuia în altă funcție superioară celei deținute. Or, Gheorghe Iovu, a dobândit dreptul la pensie anterior operării modificărilor și completărilor vizate, iar o lege ulterioară, nu poate diminua conținutul unui drept dobândit anterior, în caz contrar, o eventuală respingere a pretențiilor ar încălca dreptul lui Gheorghe Iovu, de a avea un „bun”, în sensul art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și la o „așteptare legitimă” că plățile legate de pensia pentru vechimea în muncă îi vor fi plătite.

La data de 19 octombrie 2021, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs nemotivat, iar la 9 februarie 2022 motivarea recursului împotriva deciziei din 13 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel cu pronunțarea unei noi decizii.

În argumentarea cererii de recurs cu reiterarea motivelor de drept și de fapt anterior invocate, recurentul a indicat că consideră decizia contestată neîntemeiată, deoarece instanța de apel la adoptarea acesteia nu a analizat multilateral actele normative și legislația în vigoare ce reglementează astfel de litigii, precum și nu au fost dovedite circumstanțele considerate de prima instanța și instanța de apel ca fiind stabilite.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanță de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de

apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 13 octombrie 2021, dispozitivul deciziei fiind notificat recurentului, prin intermediul poștei electronice la 15 octombrie 2021 (f.d.116).

Totodată, decizia motivată din 13 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată recurentului la data de 10 ianuarie 2022, fapt confirmat prin avizul de recepție/livrare anexat la materialele cauzei (f.d.120).

Prin urmare, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ menționează că Casa Națională de Asigurări Sociale, s-a conformat prevederilor legale și a depus recursul în termenul prevăzut de art. 245 din Codul administrativ.

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudential, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ.

În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Nina Vascan

Nicolae Craiu